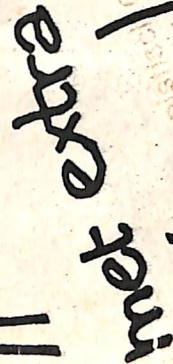

9 (876) 1

BEVEEND-bijlage:

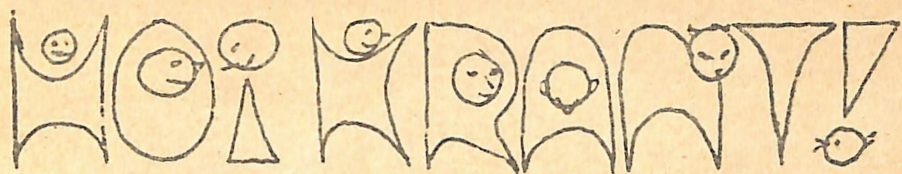

of Bmo

DRUKWERK

AFZ: HOI
RIDDERSTR. 18
CULEMBORG

ORGAAN VAN HET HUMANISTISCH OPLEIDINGSINSTITUUT
Ridderstraat 18 - CULEMBORG - tel. 03450-2630

Eerste jaargang, zesde nummer, augustus 1978

REDAKTIEADRES:

Martha Steenaart

Saxenburgerdwarsstraat 7''
Amsterdam
tel. 020 - 16 44 98

REDAKTIELEDEN:

Albert Nieuwland

J.W. Brouwerstraat 18
Amsterdam

Caroline Zegerman

van Ostadeplein 7
Bilthoven

Maria Peters

Abraham Kuiperstraat 7
Zaandam

Martha Steenaart

Saxenburgerdwarsstraat 7''
Amsterdam

Nel Hof

Koninginnegracht 77
's-Gravenhage

Sjoerd Gaastra

Stetweg 14
Castricum

van de redaksie	3
kuilenburg, m.s.	4
vriendelijk verzoek	6
adriaan bosboom, maria peters	7
kreatief, revanche, maria peters	13
EXTRA GEKLEURDE WEEKEND BIJLAGE	
interview met albert nieuwland, go	15
de blonde, rienk ratsma	27

Amsterdam, augustus 1978

Beste allemaal,

Wij hopen dat jullie een prettige vakantie hebben gehad en weer vol goede moed en met hopen energie aan het HOI begonnen zijn.

De redaktie is in elk geval uitgerust...blijkt uit het vlugge verschijnen van het laatste nummer in de eerste jaargang. Dit alles net na het begin van het cursusjaar.

Alle nieuwe cursisten heten we hartelijk welkom en natuurlijk hopen we onder hen enige hardwerkende redaktieleden aan te treffen. Van alle andere cursisten blijven we op een bijdrage hopen, maar we willen, als redaktie, daar niet vervelend over blijven doen en het elke keer herhalen.

Dus nog één keer: bijdragen voor de HOI krant naar het redaktieadres, alles is welkom, leuke foto's, knipsels, puzzels, route-beschrijvingen en andere aardige vondsten.

Over enkele weken zien we elkaar op het weekend, willen jullie met ons van gedachten wisselen over de krant, dan zal daar best plaats voor zijn. In elk geval staan wij daar voor jullie klaar.

Dag tot 1 september,

de redaktie.

CULENBURGH - CULEMBORCH - CULEMBORG.

Het is nog maar enkele maanden geleden dat we van Utrecht naar Culemborg verbuisden. In het begin dacht ik: waar komen we nu terecht en bekeek de Culemborgse dreven met enig wantrouwen. Helemaal ten onrechte want al wandelend en kijkend blijkt het een interessant en vriendelijk stadje te zijn.

Een stadje met een rijk verleden en dat kan je best zien. Dat rijke verleden is langzaam opgebouwd, want Culenburgh (zoals dat in 1272 heette) was een vrijstad. Alle mensen, die om welke reden dan ook gezocht werden, vluchtten naar Culenburgh en namen zoals gewoonlijk ook hun geld mee. Er vestigden zich bankiers, duellisten en andere misdadigers en dat geeft ontegenzeggelijk chacet, zelfs de Oranje's en de Waldeck Piermonts, hebben er een tijdje gewoond. Zo staan door Culemborg verspreid enkele fraaie herenhuizen. Wanneer je eens tijd hebt (in de korte lunchpauze) zoek de stadswallen eens op. Enkele straatjes en poortjes door en het lijkt of er een andere wereld opengaat. Ik vind het heerlijk om tussen het HOI gewoel daar even m'n gedachten te ordenen. In de lente fruitbomen tussen oude grafstenen, in de herfst een gure wind langs kale, oude muren. Op het ogenblik zijn ze het Weeshuis aan het restaureren, op deze manier kun je makkelijk achter de wallen komen, de poorten zijn dan open.

Welke kant je ook op loopt, Culemborg is klein en je loopt er zo uit. De Slotstraat en de Achterweg uit, langs de begraafplaats en binnen enkele meters sta je buiten Culemborg, midden tussen de bomen en in het bos. Dat bos loopt langzaam over in een goed onderhouden park. Op de terugweg is er een klein café met terras en aardige mensen, die eenden voorrang geven boven elk menselijk gewoel.

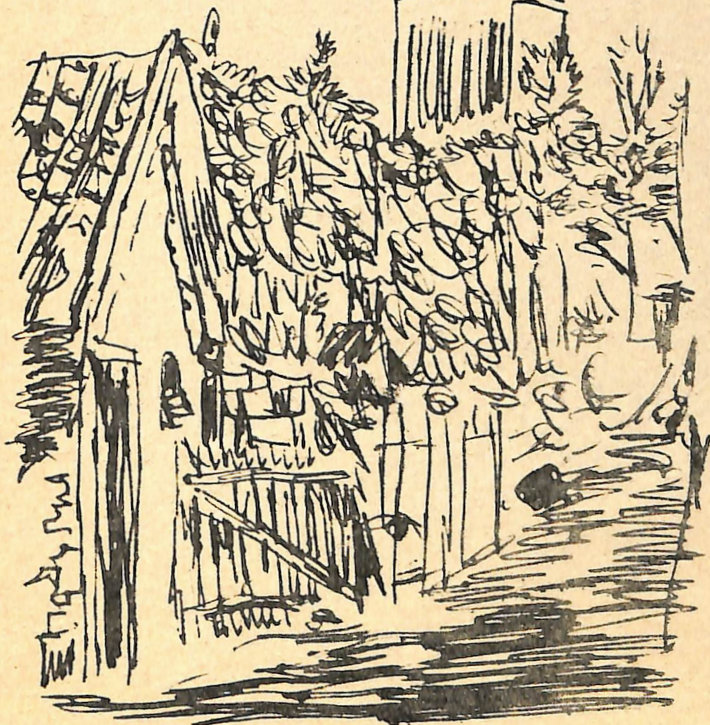
4 Als je het station uitkomt, staat de bus meestal klaar. Voor tachtig cent zet hij je af op de Markt. Langs de pomp (die daar al twee eeuwen staat) en langs de voortreffelijke kaasboer, de straat in en je staat voor het HOI. Rechts

laat je de Achterstraat liggen en de Lutherse Kerk. Vaak staan daar mensen het spel van het carillon op te nemen. Het is ook te horen tijdens de lessen, elk kwartier. Jan van Riebeeck luisterde naar dezelfde klokken en kreeg er inspiratie van, misschien ook iets voor ons.

Wanneer je op de Markt staat met je rug naar het Stadhuis zie je een poortje, in de muren van dat poortje zijn op allerlei hoogte stenen gemetseld. Die stenen gaven het peil van het rivierwater aan bij elke dijkdoorbraak.

Leuke winkeltjes ook . onder en na het poortje.

Enkele praktische tips, na deze min of meer historische uiteenzetting. Op de hoek van Slotstraat is een melkboer (hoef je niet in je lunchpauze te besteden in de rij voor de kassa van AH). Even verder is een bakker (verrukkelijke roomsoezen), de slager en de groenteman liggen allemaal dicht bij elkaar en je bent er zo geholpen. Tijd genoeg om nog iets warmes te nuttigen in de plaatselijk café.

M.S.

VRIENDELIJK VERZOEK

om ervaringen van het weekend op papier te zetten en op te sturen aan de redactie of in de basisleergroep aan de betreffende leraar mee te geven. Ervaringen over het hele weekend of enkel een stukje over bijvoorbeeld de zondagnorgen zijn welkom.

P.S. Het hoeft niet altijd positief te zijn !

-. -

aan diegene, die een geregelde bijdrage geven aan de HOI krant. Gezien het formaat verzoeken wij jullie dit te typen of duidelijk te schrijven met een kolombreedte van 11 cm.

-. -

om bij het begin van de colleges even te kijken in de uitdeeltast, - die op het kantoor staat. Daar liggen verslagen en andere zaken voor de groep klaar.

-. -

de vragen die de administratie betreffen te bewaren tot de eerste zaterdag van de maand. Els v.d. Wiel is dan aanwezig en kan iedereen met die vragen helpen.

6
-. -

Af en toe eens aan de redactie van deze krant te denken en een bijdrage te overwegen.

-. -

Ik ontmoette Adriaan voor de eerste keer tijdens mijn korte verblijf in het Zaan-damse Johannesziekenhuis. Hij werkt daar als Humanistische Raadsman en het toeval van mijn opname daar en de afspraak op de redactie, dat ik hem zou interviewen, waren prima te combineren.

We hadden in het ziekenhuis twee maal een gesprek, waardoor ik me ruimschoots kon oriënteren op het komende interview.

Maandagmorgen 5 juni spraken we af in zijn zelf gerestaureerde molen aan de Klaverringdijk langs de Zaan.

Van een olijke jongen kreeg ik een lift achterop de fiets aangeboden, terwijl ik op de lange zanderige dijk wandelde en dit bleek mijn geluk te zijn, omdat Adriaan een mens is van stipte afspraken. Hij stond net op het punt om weg te gaan met achterlating van een briefje, toen ik voor de deur werd afgezet; een half uur te laat.

Nade koffie en het installeren buiten op het stukje grond voor zijn stulp, vraag ik hem of hij in het kort wil vertellen, hoe hij bij het H.O.I. terecht is gekomen.

Hij vertelt daar het volgende over :

Voordat hij zich opgaf op het H.O.I., is hij twintig jaar kunstschilder geweest. Hij was in die tijd volledig eigen baas en kon zijn tijd precies zo indelen als hij dat wou. Toch was hij niet helemaal tevreden over deze gang van zaken en kreeg hij behoefte om iets in de maatschappij te gaan doen.

Zijn gedachten gingen toen uit naar de gevangenis, waar hij als een soort van creatief therapeut dienst zou kunnen gaan doen.

In 1972 las hij de advertentie van het H.O.I. in Vrij Nederland en hij meldde zich toen aan.

Tijdens de opleiding kwam hij er achter, dat het eigenlijk niet zoveel uitmaakt, op welke plek in de samenleving je terecht komt.

Hij liep zijn stage toen in het ziekenhuis als Geestelijk Begeleider.

De stage was hem en de andere geestelijk werkers (een pater en een dominee) zo, goed bevallen, doordat er een goede team-geest tussen hen was ontstaan, dat Adriaan gevraagd werd om als vaste kracht te komen werken.

Hij moest zich toen wel verantwoorden tegenover de direktie, t.a.v. wat nou het specifiek nodige was aan zijn taak.

Hij zegt dat hij dat indertijd niet aan het H.O.I. te danken heeft gehad, dat hij goed wist te vertellen hoe zijn taak eruit zou komen te zien.

Hierover stel ik hem enigszins gerust door te zeggen, dat daar tegenwoordig meer aan gewerkt word.

Adriaan is wel tevredenover hoe hij na het H.O.I. terecht is gekomen, maar zijneigen inzet heeft daar een belangrijke rol bij gespeeld. Hij zegt, dat voor hem belangrijk is, dat hij zich geaccepteerd weet binnen het ziekenhuis, dat samenwerking in een goed team onontbeerlijk is; als je in je eentje tegen de neersende structuren moet opboksen, kun je maar beter weggaan, want dat lukt je nooit. Maar bij hem is dat erg plezierig verlopen, hij was een gewenste figuur in het ziekenhuis.

Een vraag die mij al een tijdje bezig houdt is; ^{zit} je rol als geestelijk begeleider, die intentioneel geïntegreerd is binnen je persoonlijkheid, -natuurlijk zou ik haast zeggen- ook als werktuig, zo binnen je persoonlijkheid.

Adriaan vindt hiervan, dat als je je werk goed wil doen, je werk jou is en jij jezelf in je werk. In het direkte kontakt met de patiënten in het ziekenhuis, gaat die rol als vanzelf (waaruit ik begrijp, dat het onderscheid tussen intentie en werktuig niet scherp te trekken is) maar dat het personeel in het ziekenhuis je meer aanspreekt op je rol. Die rol is geïntegreerd in je persoonlijkheid en je persoonlijkheid is je werktuig. Daarom vindt Adriaan het belangrijk,

dat je jezelf leert kennen als je dit werk gaat doen. Om met de humanistische psychologen te spreken ; je moet van jezelf houden , wil je van een ander kunnen houden. Hij heeft wel tijden gehad, dat hij nog niet zover was hierin en zijns inziens kun je dan ook niet zo goed functioneren.

Een voorbeeld hiervan is, vindt hij, dat je soms wel eens mensen af moet wijzen als client, op grond van een onmiddellijke blokkade die je naar zo iemand voelt. Hij zegt , dat het heel menselijk is om voorkeuren en antipatieën te hebben, maar als je wat langer meedraait, krijg je daar minder last van. Als je inleeft, óók, of juist, in mensen bij wie je het moeilijk hebt en als je gelooft in de mogelijkheid van het welslagen van het contact, dan is Adriaan's ervaring, dat het dan ook lukt.

Concreet vertelt hij daar het volgende verhaal over:

Ongeveer een jaar geleden, werd er een mevrouw met kanker opgenomen in het ziekenhuis.

Adriaan zocht contact met haar en het bleek een vrouw te zijn die nogal veel problemen had. Hij hield een tijdlang contact met haar, maar hij had eigenlijk konstant het idee : dit wordt nooit wat en het gaat niet lekker. De mevrouw werd ontslagen uit het ziekenhuis en Adriaan zag haar niet meer, tot aan haar nieuwe opname, weer voor kanker. De man van deze vrouw belde Adriaan toen op, om te vragen, of hij weer bij zijn vrouw langs zou willen gaan. Adriaan had daarbij verteld, dat hij het gevoel had, bij die vrouw niet helemaal goed te zitten. Hierop vertelde de man, dat zijn vrouw het heel erg gewaardeerd had, dat wat hij vorig jaar voor haar gedaan had, maar dat zij zich heel moeilijk kon uiten.

Hij heeft deze vrouw begeleid tot aan haar laatste einje, waar ze haar eigen beslissing over had genomen, n.l. actieve euthanasie. Zijdelings vertelt hij, dat het weleens problemen geeft met de pater en de dominee, als

mensen over actieve euthanasie willen praten. Niet van de kant van die geestelijken, maar van die kant van de mensen, die denken, dat ze met de pater of de dominee hier niet over kunnen praten, vanwege hun geloof. Over zijn brugfunctie tus en het personeel en de ziekenhuisleiding zegt hij, dat dat twee kanten heeft. Enerzijds geeft dat je het gevoel, dat je erbij hoort, wat positief op je inwerkt, maar wat hij als negatief aan deze zaak beleeft, is dat je daardoor je teveel met het ziekenhuis vereenzelvigt wordt en gaat wennen aan de dingen die er eigenlijk niet goed zijn. Je krijgt de neiging om je ziekenhuis te verdedigen. Op het H.O.I. hebben ze het hier met sociale psychologie ook over gehad. Als je in een groep zit, die tot een gemeenschappelijke mening naar buiten toe besluit, krijg je de drang om die groepsmening te verdedigen, ook al ben je het er niet voor honderd procent mee eens.

Een ander aspekt aan zijn takenpakket is, het geven van het vak patientenbegeleiding aan de opleiding voor de verpleegkundigen. Hij doet dit samen met de pater en de dominee. Tijdens een les zijn ze altijd met z'n tweeën, zodat er ook altijd iemand in het ziekenhuis is. Vroeger was de patientenbegeleiding vanuit de verschillende invalshoeken strikt gescheiden, maar dat draait bij hem nu gezamenlijk, wat erg plezierig is. Ter introductie stellen zij zich altijd uitgebreid voor aan de leerlingen en omgekeerd, vragen zij aan hen, zich ook voor te stellen. Ze starten in aanvang de cursus met de vraag wat de leerlingen willen. Meestal gaat dat dan over dat ze meer over achtergrond van patienten willen weten en over stervensbegeleiding e.d.

De verpleegkundigen in opleiding, volgen de eerste $3\frac{1}{2}$ maand alleen een theoretisch gedeelte; dit heet de pre-klinische tijd. Daarna, gaan ze de praktijk in als stage en daarbij komen ze terug naar de opleiding voor de z.g. blokweken. Meestal komt er tijdens die blokweken naar voren, dat de verpleegkundigen vinden, dat ze veel te weinig van het vak patientenbegeleiding krijgen. De laatste jaren is dit vak wel steeds verder uitgebreid binnen de opleidingen, hoewel het geen examenvak is. Elke opleiding in Nederland doet tegenwoordig wel wat aan mensvakken gelukkig.

Tegenwoordig heeft Adriaan nog weinig tijd over voor kunstschilderen, hoewel hij parttime aan het ziekenhuis verbonden is. Hij zegt dat het meeste van zijn tijd opgaat aan de dingen om zijn baan heen, zoals vergaderingen, mensen thuis bezoeken, voorbereiden van uitvaarten etc.

Af en toe maakt hij nog eens een portret. Ik vraag hem of hij parallellen tussen de twee uitlopende vakken kan ontdekken.

In eerste instantie niet, want als kunstschilder heb je een erg picturale instelling, terwijl je als geestelijk begeleider juist met het innerlijk van de mensen bezig bent. Maar de creativiteit zit welin beiden en eigenlijk zit dat loor het hele leven verweven. I.a.w. creativiteit begint en eindigt niet bij een cursus handenarbeid, maar strekt zich op alle levensgebieden uit.

Adriaan zegt wel eens behoefte te hebben aan het opschrijven van dingen die hij zoal beleeft. Hij zegt, dat mensen soms van zulke markante uitspraken doen, die je eigenlijk wel wil vasthouden.

Als schilder was zijn tijd ook echt zijn tijd; hij schilderde meestal in golven d-i. aan een stuk bijv. twee maanden bezig zijn met een doek en daarna uitgeput en voldaan een periode je met andere dingen bezig houden. Als geestelijk begeleider, moest hij zich ineens een agenda en een horloge anschaffen; het is veel continuer bezig zijn. Als je met mensen afspreekt, moet je ervoor zorgen, dat je er bent.

We krijgen het nog even over het je introduceren bij patienten. Essentiëeld daaraan vindt hij dat je zo laag mogelijke drempels inbouwt. In het ziekenhuis bij hem is dat als volgt geregeld. Bij opname, krijgen de mensen een brief, waarin vermeld staat van welke diensten in het ziekenhuis ze gebruik kunnen maken. In de meest si pele en aantrekkelijke bevoortingen, wordt de dienst geestelijke verzorging aangekondigt.

Als Adriaan zelf naar mensen toe gaat, dan is zijn ervaring, dat le mensen snel door hebben wie je bent en ook werkelijk een beroep op je kunnen doen.

12 Dan vertelt hij me nog, dat hij na het I.O.I. wel een tijdje heimweegevoelens gehad heeft en dat hij het altijd leuk vindt, als hij weer want uit die hoek hoort.

Met een:Kon nog eens langs, neemt hij afscheid en verdwijnt.

Maria Peters

REVANCHE .

Kogels waren te groot en te hard ; daarmee zou de vlieg totaal verpletterd worden en dat was nou juist de bedoeling niet.

Nee, het moest kleiner zijn..... en scherper..... spijkers ? Nee, ook te groot.... spelden ! Spelden ! Dat was het..... maar hoe zou zij met spelden moeten leren schieten ?

Zij verzong er wat op.

Een kurkpistooltje ; in de kurk de speld steken, exact in het midden, van de achterkant naar voren, zodat de punt eruit stak....

Maar zij kon helemaal niet schieten.

Ah, zij zou een strategie ontwikkelen om stap voor stap dichterbij haar doel te komen.

Gewoon beginnen te oefenen met grote niet te lange spijkers in de kurk en grote raakobjecten en zo langzaam aan trainen, totdat ze zover was om met een speld in de kurk het kleinste raakobject te kunnen raken. Ze oefende elke dag en kwam steeds dichterbij haar doel, alswel dat ze mede ook haar doel steeds beter en kleiner raakte, vanaf maximaal 3 meters.

Ze woonde namelijk op kamers moet u weten.

En de afmetingen van die kamer voor tweehonderd gulden in de maand onder de 27 jr., was-13
reg overeenkomstig de norm 2×3 m, ofwel $6m^2$., de hoogte niet meegerekend.

Soms nam ze haar schietoefeningen mee naar school en leerde ze door tijdens de pauzes, op een stille plek langs de Vecht, waar niemand haar zag.

Zo vorderde ze het snelst, als ze elke dag drie uur trainde.

Een goed half jaar kostte het haar toch wel om perfekt haar zelf uitgevonden wapentuig te leren beheersen en dat is niet niks voor een meisje van onder de 27, in de bloei van haar leven en met erg veel ambities.

Maar ze had het er erg graag voor over en bovendien wist je nooit waar het goed voor was om te leren omgaan met wapens.

In tussentijd, had ze de wanden van haar kamertje lichtgroen geverfd, zodat het geheel straks beter uit zou komen.

De avond kwam - het was midden zomer, dus lang licht - dat ze haar eerste slachtoffer zou laten vallen.

Ademloos gespannen lag ze op haar bed, totdat ze het eerste bromgeluid hoorde.

Het duurde wel tot kwart voor negen, maar toen was daar toch het onmiskenbare geluid, waar ze zo naar had zitten uitkijken.

"Zo, vader, ben je daar eindelijk?" zei ze zachtjes voor zich uit. "Jij bent de eerste die ik te grazen ga nemen....."

Ze volgde de vette vlieg met haar ogen, het hatelijk bromgeluid, kwam haar nu als een ranot voor.

De vlieg streek neer op de lichtgroene wand recht voor haar.... ze keek door haar vizier...richtte en schoot ...

"Zo klootzak, dat is voor alles wat ik niet aan je te danken heb gehad", stiet ze uit en liet zich met een plof achterover op bed vallen.

Na twee maanden was de hele wand zwart van de erop geprikte vliegen; haar moeder zat erbij, de leraar Duits, haar vroegere verloofde, de maatschappelijk werker uit haar geboortedorp en de pastoor. Kortom een bonte verzameling zo te zien aan mensen die haar dwarszaten.

Toen ze ze allemaal gehad had ging ze opgelucht een andere kamer zoeken en als het allemaal goed gegaan is, woont ze daar nu nog, in volle tevredenheid, en zans rancunes.

Maria Peters

INTERVIEW MET ALBERT NIEUWLAND

- Dag.

A. Dag.

- Dag. Ik heb altijd het gevoel dat het H.V. ook een beetje van jou is ...

A (lacht) Ja ? Ik heb meer het gevoel andersom; dat ik een beetje van het H.V. ben.

- Om het direkter te zeggen, je bent er heel erg bij betrokken en dat heeft me nieuwsgierig gemaakt uit wat voor levensbeschouwelijk nest je oorspronkelijk komt.

A Eigenlijk uit een niks-nest. Ik geloof, dat mijn moeder vrijzinnig potestant was, dat stelt al niet zoveel voor, en mijn vader was socialist, die deed niet aan 't geloof dus ik heb eigenlijk nooit ... Ik heb wél een behoefte aan bijbelverhalen gehad; dat vond ik wel een gemis in mijn jeugd. Maar verder ben ik dus niet godsdienstig opgevoed.

- Dus je kunt zeggen dat je op een of andere manier vanzelfsprekend naar het humanisme toegegroeid bent ?

A Ja, in militaire dienst moest ik, omdat ik niet katholiek was en niet protestant de plé schrobben en zo, en toen kon je als je een briefje van je moeder of vader had naar een hum. geestelijk raadsman toe - die was er toen net, helemaal door vrijwilligers gerund - en toen merkte ik, dat er een club bestond, die in ieder geval een aantal fundamentele levensvragen aan de orde stelde, waarover gepraat kon worden, zonder dat er direkt al vanuit de bijbel bepaalde oplossingen en antwoorden werden gegeven en dat was toch een klimaat dat me erg aantrok. Ik ben eigenlijk altijd wel filosofisch geïnteresseerd geweest, met name in het existentialisme. Ik weet nog wel dat iets dat me tegenstond in het H.V. in die tijd, een aantal mensen waren, die toen erg sterk anti-existentialistisch waren. Ze vonden dat maar een chaotische of normloze troep mensen.

- Er was toen toch een boekje uit: het existentialisme is een humanisme ?

A Ja, dat vonden ze nu juist verneukeratief. Dat hele relativisme van waarden en normen; daar wilde men niet aan. Er was iets heel fundamenteel menselijks, op ethische

terrein dan en daar moesten we ons toch wel aan houden.
Als dat weg viel dan was er helemaal niets meer.

- En wat was dat fundamenteel menselijke waar je je aan houden moest ?

A Tja, iets van dit soort kreten: Behandel de ander zoals je zelf behandelt zou willen worden en dit soort Kantiaanse begrippen, terwijl dat voor mij niet zo erg aantrekkelijk was.

Ik wil eigenlijk meer tot de rand, of óver de rand gaan voor mijn part, en dat er in feite "niets" is. Dat het een absurde troep is, waar we in zitten. En dan vanuit het totale nulpunt, zou ik haast zeggen, proberen met elkaar iets op te bouwen.

Dat vind ik aantrekkelijker eigenlijk dan om al iets aangeboden te krijgen.

- Op twintig-jarige leeftijd zei je dat al ?

A Ja. Juist als twintig-jarige, ik denk er op het ogenblik anders over.

Ik denk op 't ogenblik veel meer in de richting dat er al een heleboel dingen zijn, alleen dat je je daar voor open moet stellen. Dus ik was toen veel meer Sartriaans zeg maar en nu meer ...ja .. . Heidegger of iets dergelijks.

- Maar je bent dus nooit in die tijd nog zoekende geweest of eventueel lid van andere stromingen ?

A Nou, nee, ik heb wel rondgekeken. En een andere behoefte van mij is toch ook wel het verenigingsdier, dat ik - mits de sfeer van zo'n vereniging, zo'n club, goed is en mij aanstaat - de zaak wil laten draaien, allerlei dingen organiseer, die in de gezelligheidssfeer erom heen liggen, die nodig zijn voor het bestaan van die club.

- Sinds hoelang ben je nu al lid van het H.V. ?

A Sinds 1959, tijdens mijn militaire dienst.

- En politiek, ben je politiek geëngageerd geweest ?

A Ik kom uit een heel erg net burgerlijk gezin in Den Haag, waar mijn vader ambtenaar was, dus politiek was eigenlijk uit den boze. D.w.z. mijn vader was zelf bij de SDAP aangesloten, maar mijn vader heb ik helaas eigenlijk

nooit gekend. Mijn moeder, die was gewoon politiek niet geïnteresseerd. Het was ook niet zo netjes om daar aan te doen. Het was maar onzin, daar ben ik heel lang mee groot gebracht. Heel gek, als je daar nu op terug kijkt dan kun je je dat haast niet voorstellen, maar als er weer zo'n dag VARA was, nou, dan vond ik dat zo iets vreselijks, en zo'n dag AVRO dan leefde ik weer op. Krankzinnig hè ?

- Ja, vertel 's meer, was dat vulgair de VARA ?

A Nou, de VARA dat waren ook - en dat was in die tijd ook echt wel het geval - dat waren dan van die hele grote partijdagen, een hele dag werd er dan zo'n verslag van gegeven, met die hoogdravende partijtoespraken. Nou, dat vond ik altijd iets verschrikkelijks.

- Dat vond je moeder ook verschrikkelijk ?

A Ja.

- Heb ik het goed begrepen, is je vader vroeg overleden ?

A Ja, ik was zes jaar.

- Wie was bij jullie de oudste ?

A Mijn zuster. Ik ben een hele erge nakomeling hoor, zij scheelt zo'n twaalf jaar met mij.

- Dus jij bent de jongste ?

A Ja ik ben de jongste.

- En je bent nooit politiek actief geweest ?

A Jawel, ik ben bij de opkomst van D'66 gelijk lid geworden. Ik heb zelfs een blauwe maandag in het bestuur van de afdeling Amsterdam gezeten. Maar ik geloof niet dat ik voor politiek in de wieg ben gelegd. Ik vind dat wel een erg sympatieke club, hoewel er op het ogenblik best een aantal meer zijn die ik zou kunnen stemmen hoor ... PPR, PSP, PvdA, zo ergens in die kring zit ik.

- Zou je nog wat meer willen vertellen over schrijvers waar je mee bezig bent geweest ? Of die je beïnvloed hebben ?

A. Nou, daarnet heb ik al Sartre genoemd. Daar ben ik heel lang mee opgegroeid. Ook erg veel van gelezen, me mee geïdentificeerd. Ook helemaal. Het is ook z'n hele instelling t.a.v. liefde, relaties, daar heb ik me heel

erg mee kunnen identificeren. Maar dat is wel iets waarvan ik nu zeg: gelukkig is dat voorbij.

- Kun je nog meer aangeven waarmee je je identificeerde ?
- A. Nou het gevoel van kunstmatigheid, dat hem helemaal doortrokken heeft. Dat we niet iets natuurlijks zijn als mens, dat we eigenlijk een soort ziekte van het "zijn" zijn, een uitwas of zoiets, iets gek in de kosmos. Zo'n gevoel had ik ook wel. Wat een duidelijke psychologische component natuurlijk wel gehad moet hebben. En wat je hele instelling, je manier van in de wereld staan en omgaan met mensen, boeken lezen erg doortrekt. Ook het, naar mijn gevoel nu sterk overtrokkene, van het idee

- IK BEN IEMAND DIE EIGENLIJK NOOIT
AAN HET PLANNEN IS GEWEEST.

hebben vanuit de chaos iets te willen maken. Een soort halfgod te willen zijn. Dat had ik toen heel sterk.

Ik heb het nu nog wel een beetje, bij vlagen.

- En zijn er meer recentelijk nog mensen geweest of stromingen die je beïnvloed hebben ?

A. Ja, daar moet ik eens over nadenken. Ik heb wel veel gelezen, maar om nu zo te zeggen dat er iets is waarvan ik helemaal weg ben de laatste tijd ... of toch wel. Dostojewski. Ik herlees die wel voortdurend. Ja, dat is natuurlijk helemaal niet Sartrianaans, zo'n Dostojewski, dat is meer het verscheurde van het mens-zijn. Het is ook erg op anderen betrokken zijn. Dat heb ik wel heel sterk. Net zoals Sartre zegt: de blik van de ander..hé, dat is het eigenlijk, zo ben ik toch wel erg gevoelig, te gevoelig, voor andere mensen geweest, nog ... Ja, de laatste jaren kan ik 's dingen doen, zonder dat ik gelijk besef wat anderen daarvan zullen denken. Gewoon eens wat origineler leven eigenlijk.

- 78 - Ik ben een beetje verbaasd over die voorkeur voor Dostojewski. Dat is toch wel heel religieus ?

A. Ja, op het ogenblik ben ik niet zo a-religieus meer hoor. Ik heb echt het gevoel dat als je je terugtrekt op je mens-zijn alleen, dat het dan een hele kale boel is, een kale cel waar je inzit, terwijl als je het raam openzet en de frisse lucht en de zon binnenlaat ...

Tijdelijk is het wel goed om je 's terug te trekken op je mens-zijn, maar je moet nooit vergeten te leven. Je moet inderdaad, ik zou haast zeggen, dat hele kosmische gebeuren ook door je heen laten trekken. Je eraan over durven geven.

- Zijn er grote beslissingsmomenten in je leven geweest ?
- A.Ja, maar die merk ik pas later. Ik ben iemand die eigenlijk nooit aan het plannen is geweest, die ook iets tegen plannen heeft. En die de meeste belangrijke beslissingen neemt zo echt tijdens een teugje koffie of zo. Dan ineens heb ik het idee, dát moet ik doen en dan doe ik het ook. En dan kan het best zijn, dat ik daar later spijt van heb. Ik sta dan echter toch wel helemaal achter die keuze.
- En als je later terugkijkt, kun je ze dan ook duidelijk aanwijzen ?

A.Ja.

- Zou je over één zo'n keuze willen praten ?
- A.Nou, één, dat is misschien nog niet eens zo vreselijk belangrijk, maar dat ik in een moment van irritatie in een gesprek, diezelfde persoon uitnodigde voor een lange vakantie in het Midden Oosten. Heel onberedeneerd.
- En dat was ook van grote invloed op de rest van je leven ?
- A.Ja, dat was die jongen die jij op de foto op die kameel zag zitten. Verder laat ik ook veel mensen ook over mij beslissen. Dat is ook wel een reden dat ik heel actief ben in het H.V. Als er een beroep op me gedaan wordt, dan zeg ik bijna altijd ja en later vind ik dat dan wel eens vervelend.

HET BEGRIP MAN, DAAR HEB IK NOOIT
ZOVEEL FEELING MEE GEHAD.

- Dat besluit sociologie te gaan doen is dat plotseling gekomen ?
- A.Nee, ik heb eerst tijdens mijn studie tandheelkunde al gemerkt dat dat toch wel heel aspektmatig bezig zijn met mensen was, en dat allerlei andere mensen veel leukere vakken deden, zoals psychologie, filosofie en theologie. Ik had toen kunnen omswitchen, maar dan was mijn beurs gelijk ingetrokken en dan moets je ook meteen in militaire dienst, dus heb ik eerst de studie afgemaakt.

Wat ik trouwens wel fijn vind, dat ik dat gedaan heb. Maar met in m'n achterhoofd dat, als ik de militaire dienst uit ben, dan ga ik iets leuks doen.

Toen ben ik politieke wetenschappen begonnen, omdat de relatie tussen filosofie en maatschappij me erg interesseerde. Maar de hele opbouw van die studie was toen erg onfilosofische. Ik zei toen tegen prof. Daudt dat ik wel filosofie wou doen en die reageerde daarop met: filosofie, wat is dat ?

Dat was natuurlijk helemaal geen wetenschap en zo. Tot mijn vreugde is filosofie daarna wel één van de basisvakken van die faculteit geworden.

- Ik wil nog even terug naar die tandheelkunde. Was dat toen je eigen keuze ?

A.Nee, ik geloof dat mijn moeder dat wel gekozen heeft. Een mooi voorbeeld daarvan hé ?

Mijn moeder kiest voor mij. Ik trap erin zou ik haast zeggen, d.w.z. dat klinkt een beetje negatief. Ik heb dat ook zo gevonden; je bent erin bezig en je maakt de zaak wel af. Maar inmiddels ben je aan het rommelen, want je wil toch iets anders doen.

Ik ben niet de man van hele drastische keuzes, 't is meer dat ik het bijstuur.

- En ook niet opstandig ?

A.Nee, nee ...

- Heb je zelf wel eens met bestaansvragen, problemen van zingeving erg overhoop gelegen ?

A.Ja, toch wel, met betrekking tot de dood van mijn vader die ik niet zo bewust heb meegemaakt, maar waarvan je wel in de loop van je leven merkt, dat je hele grote blinde vlekken in jezelf hebt en wat ingevuld had moeten zijn door hem. Een stuk zinloosheid kan je ook wel zeggen, want de structuren die ik van thuis meekreeg, die waren voor mij zo zinloos, zo grijs en vervelend, ook al bedoelde mijn familie het verder goed hoor, maar het waren dingen die mij gewoon niet aanspraken.

- Wanneer merkte je dat ?

A.Nou, dat merkte ik al heel gauw, maar ik was vrij alleen, ik had weinig vriendjes en weinig kansen op iets van

verruiming. Ik zat vrij klem, dacht ik. Als ik daar nu op terug kijk.

Pas toen ik ging studeren, ben ik een beetje losgekomen.

- Heb je het wel eens moeilijk gevonden om jezelf humanist te noemen ?

A.Nee hoor. Er zijn altijd een aantal mensen die zichzelf er voor schamen zich humanist of christen te noemen.

Aan het humanisme zit voor veel mensen iets heel rationeels,

nou, dat zit er voor mij niet in. Daar heb ik geen

moeite mee. Er zit iets ~~anti-godsdienstigs~~ in, dàar

heb ik ook geen last van, ik ben niet anti-godsdienstig.

Ik vind dat er wel iets in zit van rekenschap geven van

wat je aan het doen bent, zeker naderhand, voor mij dan.

Nou, dat is voor mij eigenlijk ook de zin van het hum.

NOU, DAT IS VOOR MIJ EIGENLIJK OOK
DE ZIN VAN HET HUMANISME. HET IS EEN
VOORTDURENDE HULP BIJ HET REFLECTEREN
OP JE VOLLE LEVEN.

Het is een voortdurende hulp bij het reflekteren op je volle leven. Ik zie niet zo veel in die Amerikaans humanistische richting; die de volheid van de mense-lijke persoon aanbidt, zoals dat zo'n rol speelt in de humanistische psychologie. Dat spreekt mij niet zo aan.

- Jij hebt waarschijnlijk ook nooit last gehad van een sombere visie op mensen ?

A.Nee, ik geloof, dat het meest sombere voor mij, het grijze van de middelmaat is, d.w.z. het nulpunt is voor mij negatief. Verder valt het me wel mee.

- Hoe is het eigenlijk als tandarts, altijd mensen onder een soort spanning te zien ?

A.Oh, daar heb ik niet zoveel moeite mee. Ik weet dat ik degene ben, die heel snel die toestand kan doorbreken, alleen al door een gesprekje. Ik vind het een lekker vak, ik heb het nodig, ook voor m'n identiteit. Als je zo verschillende vakken hebt tegelijkertijd en het loopt ergens moeilijk, dan heb je tenminste altijd een identi-
teit achter de hand.

- Wat voel je je nou het meest, socioloog of tandarts ?

A. Geen van tweeën. Ik weet ook niet wat ik moet zeggen; er staat tandarts in m'n paspoort, tegenwoordig zou er ook leraar in kunnen staan.

- Een heel ander onderwerp. Hoe voelt het, hoe vind je het om man te zijn ?

A. Nou, dat begrip man, daar heb ik nooit zoveel feeling mee gehad. Juist vanwege dat ontbreken van het voorbeeld van m'n vader waarschijnlijk.

Ik heb het idee, dat ik zelf vrij sexloos ben opgevoed. Dat ik ook in dat niks dat er zo was, m'n eigen weg heb moeten zoeken en daarin werd ik nauwelijks bepaald door wat me aangeschoven werd door de maatschappij. Ik heb nogal geëxperimenteerd met allerlei mogelijke relaties en mensen. Het is bij mij vrij ambigu. Ik zou mezelf bi-sexueel willen noemen. Ik ben niet zo'n echt mannetje; ook zeker geen echte homo. Ik vind juist het spannende mensen te ontmoeten, waar dat ook zo is, waar de vrijheid ook om die keuzes te maken aanwezig zijn.

- Als jongetje werd je dus niet op de een of andere manier in vechttrollen gedrukt ?

A. Nee, daar heb ik me meesterlijk aan weten te onttrekken.

- Ook geen last gehad van wat ik wel vaker hoor bij grote mannen, opmerkingen in de geest van: pas op, wanneer jij slaat, dan is de ander er geweest ?

A. Nee, ik ben niet zo erg driftig. Ik kan wel driftig zijn hoor, ik smijt wel eens dingen kapot en zo, maar allemaal in het goedmoedige.

- Ben je je bewust hoe groot en sterk je bent ?

A. Nou nee, dat speelde nooit een rol. Vroeger zeker niet.

Ik was wel lang, maar met m'n lichaam deed ik heel weinig.

Ik heb ook heel lang gedacht dat ik lelijk en onaantrekkelijk was en nou ja, langzamerhand merk je dan, dat dat

toch wel een beetje meevalt. Maar om nou te zeggen:

lekker lichaampje, nee. Ik vind dat wel een tekort van mezelf. Het heeft weer min of meer met die blinde vlek

te maken. 't Is iets waarvan ik toch wel ...ja ... dat is toch wel het leuke van blinde vlekken, dat je ze je hele leven lang aan het invullen bent. Als je het allemaal zomaar gegeven is ...

DAT IS TROUWENS M'N HELE IDEE. JE MOET DE DINGEN DIE JEZELF ZOU WILLEN OOK ORGANISEREN VOOR ANDERE MENSEN.

- Is je broer ook zo groot ?

A.Ja, die is nog langer.

- Dus thuis was je daardoor niet uitzonderlijk ?

A.Nee, maar in die tijd, daarbuiten wel, b.v. in militaire dienst was ik altijd degene die altijd helemaal vooraan in het peleton moet lopen. Je hoorde dan een bevel rechtsomkeerd niet en dan liep ik in m'n eentje door: "die lange ...

- Was je verbaasd toen het feminisme kwam ?

A.Ja en ik verbaas me er nog wel eens over. Ik vind eigenlijk, dat het niet nodig zou moeten zijn, maar ja, ik merk toch gewoon aan mijn eigen vrouw ook, dat ze dingen naar voren kan laten komen wél met andere vrouwen onder elkaar en niet wanneer ik, of een andere man, in de omgeving is. Ook niet als er een bepaald soort vrouwen is, hoor.

DAT IS TOCH WEL HET LEUKE VAN BLINDE VLEKKEN, DAT JE ZE JE HELE LEVEN LANG AAN 'T INVULLEN BENT.

- Maar je voelt je er niet door bedreigd ?

A.Nee, helemaal niet.

- Ook niet in verband met de abortuskwestie ?

A.Nee, ik heb wel eens zo'n soort einde van de wereld-beeld.

De angst dat je een geweldige polarisatie man-vrouw krijgt. En dan niet mannetje-vrouwje, maar aan de ene kant de feministische vrouwen en ja, ik weet niet of ik ²³ dat nou C.O.C. mannen zou moeten noemen, maar mannen, die in ieder geval niet geïnteresseerd zijn in vrouwen of mannen die niet in hen geïnteresseerd zijn en die een soort clan gaan vormen dan.

Sterke clan-vorming, daar ben ik toch wel erg tegen.
Ik vind een vrouwenhuis, daar zouden eigenlijk ook mannen moeten komen. En in een mannenhuis ook vrouwen.
- En dat zij dat niet aanvaarden, dat het tijdelijk eerst veiliger is onder elkaar te zijn ..?

A.Ja, dat zie ik wel en dat is praktisch ook ontzettend moeilijk, want je krijgt de grootste rotzooi, wanneer je er toch mannen in zou laten. Ik begrijp het wel, maar principieel vind ik het eigenlijk gek.

- Maar vele van deze principieel gekke dingen, hebben natuurlijk eerst bestaan in de andere richting ...

A.Ja...nou ja ... òók belachelijk...

- Maar ze bestonden dan toch maar....

A.Ja, ik ben ook altijd ontzettend tegen het studenten-corps geweest, ook zoiets belachelijks.

- Wat betekent het voor jou kinderen te hebben en hoe heb je dat besloten ?

A.'t Was weer een vrij natuurlijke keuze, toen ik Yske leerde kennen. Toen voelde ik bij haar en zij voelde dat ook bij mij, van nou, daar zou ik wel kinderen bij willen hebben. Het heeft er mee te maken, dat je in elkaar een stuk sterkte ziet, een stuk rust, een energie-overdracht zou ik haast zeggen, waardoor je het aandurft

WE ZOUDEN EEN STERKE REGERING MOETEN HEBBEN,
DIE DE LONEN BEHOORLIJK INPERKT, MAAR DIE
DAAR WEL EEN HELEBOEL SUBSIDIE VOOR ONTZETTEND
GOED VORMINGSWERK TEGENOVER STELT.

met elkaar zo'n uitdaging samen aan te gaan. Ik had wel daarvoor al het idee van: ik zou wel kinderen willen hebben. Dat was iets dat met mij meegroeide, naarmate ik als identiteit ook sterker werd.

24 Ik geloof dat dat inderdaad iets is wat ik aan iedereen zou willen meegeven; dat je niet aan kinderen moet beginnen als je eigenlijk met jezelf niet klaar bent.

- Hoe is het, om ze nu te hebben ?

A (straalt) Heerlijk !

- Als je naar de toekomst kijkt, zijn er dan nog dingen

die je anders zou willen ?

- A. Ik zou in het algemeen willen, dat de mensen veel meer verinnerlijken, zo gingen leven. Dat streven naar meer, meer, meer, daar zie ik het helemaal niet in zitten. We zouden een sterke regering moeten hebben, die de lonen behoorlijk inperkt, maar die daar wel een heleboel

DAT IS INDERDAAD IETS WAT IK AAN IEDEREEN
ZOU WILLEN MEEGEVEN; DAT JE NIET AAN KIND-
EREN MOET BEGINNEN ALS JE EIGENLIJK MET
JEZELF NIET KLAAR BENT.

subsidie voor ontzettend goed vormingsonderwijs, vormings-
werk, tegenover zet. Dat er heel veel alternatieven
geboden worden om andere werelden te beleven dan alleen
die materiële, die we nu kennen.

Het leven kan zo boeiend zijn, als je maar inderdaad ook
ziet, dat er verschillende alternatieven/perspectieven
ook mogelijk zijn en je de keuze hebt, welke je wilt
hebben. En je niet denkt, dat je het moet zoeken in
vakantiereizen naar steeds verder landen; in feite ligt
er al keuze in de mensen die je om je heen hebt, de
boeken die je in de boekenkast hebt staan en de ver-
schillende werelden in jezelf.

Er is wel wat van waar, dat mensen pas afstand kunnen
doen van dingen die ze al gehad hebben, maar je kunt ze
wel een stimulans geven.

Ik geloof dat ik heel lang ben blijven plakken aan be-
paalde dingen van mezelf, bij gebrek aan beter.

- Wsar denk je dan aan ?

- A. Aan b.v. die lichaamsbeleving van mij. Ik bedoel, als
daar iets anders lichamelijks tegenover had gestaan,
dan was ik wel gauw omgeturnd. Het aanbieden van
mogelijkheden, dat is wat in grote hoeveelheden gedaan
moet worden. En op verschillende terreinen !

- Zijn er nog dingen, die je in je privé-leven veranderd
zou willen zien ?

- A. Ik zou toch meer tijd voor mezelf willen hebben.

Ik heb 't idee, dat ik erg opgeslokt word en de dingen
die ik eigenlijk heel diep zou willen, dat ik die toch
nooit doe. Duiken in een stuk filosofie, of iets van

meditatie (wat me wel trekt), maar waarbij ik het er steeds op de een of andere manier op aanstuur dat ik er toch niet aan toe kom. Dat is heel gek. Ik heb nu zin om een weekend meditatie te organiseren en dan zelf ook mee te doen en dan twee vliegen in een klap te slaan. Dat is trouwens m'n hele idde: je moet de dingen die je zelf zou willen, ook organiseren voor andere mensen.

- Nog één vraag; wat is je lievelingsmop ?

A. Een hele schuine, een hele ordinaire, plaatvoerse mop.

Dat is toch wel typerend voor mij.

"Van die vrouw, die haar beide benen genummerd had: nummer 1 en nummer 2 en waarom ???

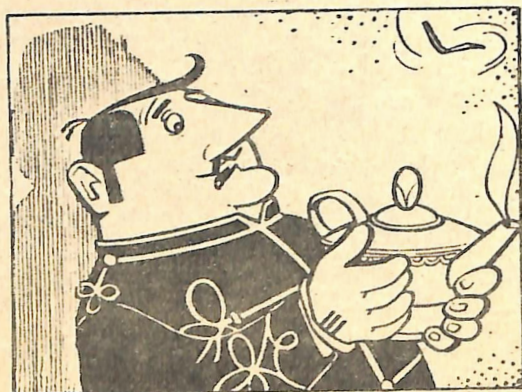
(let op, clou komt nu...)

Omdat ze ze niet uit elkaar kon houden !

N.B.

En uit dat laatste antwoord bleek dan dat ik me nu niet verbeelden moest, na dit interview Albert helemaal te kennen, want die mop, die begreep ik niet meteen.

Go.

de blonde

ik heb nooit geweten
hoe lang hij was
hij lag maar en
draaide shaggies
stiekum onder de dekens
en vloekte van de pijn.

god had hem een
mooi rond gat gegeven
onder aan z'n buik
zodat hij wat kon leven
net als alle anderen
die buiten zijn.

hij dacht dat
hij nog wat zou leven
en als zijn vrouw en
kind weg waren
keek hij naar buiten
en draaide een shaggie.

toen 't nacht was
kwam vroeger dagen dichterbij
en ik hoorde z'n stem
en ik wist dat ik hem
die nacht nog zou verraden
omdat ik zweeg.

als 't dag was depte
ik zijn stinkende uitwerpselen
weg van zijn buik
we lachten dan
omdat de dag anders is
dan de nacht.

ik heb hem goed gekend
te goed misschien wel
voor zo'n korte tijd
hij was niet bang maar
draaide wel veel shaggies
stiekum onder de dekens.

ze hebben hem begraven
op een koude winterdag
ik hoop dat zijn voeten
naar 't zuiden liggen
want 't noorden
is zo koud.